

**КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХАРКІВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»**

СХВАЛЕНО

Протокол Вченої ради КВНЗ
«Харківська академія неперервної
освіти»

№ 5 від 27.10.2025

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ КВНЗ «Харківська
академія неперервної освіти»

№ 80 від 27.10.2025

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

**тематичного спецкурсу підвищення кваліфікації асистентів учителів
закладів загальної середньої освіти, які забезпечують реалізацію
Державного стандарту базової середньої освіти в другому циклі базової
середньої освіти (базове предметне навчання) у 2025/26 навчальному році**

Укладачі:

Заліська О.М., старший викладач кафедри методики дошкільної та початкової освіти (секція «Нова українська школа») КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»;

Колісник О.В., старший викладач кафедри освітнього менеджменту та виховання (секція культури здоров'я, психологічної та інклюзивної освіти) КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти».

Цільова група: асистенти вчителів закладів загальної середньої освіти, які забезпечують реалізацію Державного стандарту базової середньої освіти в другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання) у 2025/26 навчальному році

Форма підвищення кваліфікації: дистанційна

НАПРЯМИ: підвищення кваліфікації асистентів учителів закладів загальної середньої освіти, які забезпечують реалізацію Державного стандарту базової середньої освіти в другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання) у 2025/26 навчальному році

МЕТА: підвищення кваліфікації педагогічних працівників, які забезпечують реалізацію Державного стандарту базової середньої освіти в другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання), через оновлення знань про нормативне регулювання інклюзивного навчання як складової реформи «Нова українська школа»; оволодіння сучасними підходами, практичними інструментами для організації безпечного, безбар'єрного інклюзивного середовища, орієнтованого на задоволення освітніх потреб здобувачів освіти з особливими освітніми потребами (далі – з ООП) тощо.

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ:

1. Формувати усвідомлення важливості ролі асистента вчителя в реалізації Державного стандарту базової середньої освіти в другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання).
2. Ознайомити слухачів із метою, завданнями, принципами, підходами здійснення інклюзивного навчання на другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання).
3. Сприяти формуванню готовності конструктивно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу на засадах педагогіки партнерства.
4. Розвивати готовність і практичні навички надання підтримки й здійснення супроводу здобувачів освіти відповідно до їх освітніх потреб та індивідуальної освітньої траєкторії в умовах дистанційного навчання.
 - Забезпечити розвиток професійних компетентностей:
 - Компетентності педагогічного партнерства (Б3)
 - Інклюзивної компетентності (В1)
 - Здатності до навчання впродовж життя (Д1)

Перелік зазначених компетентностей узгоджується з компетентностями, визначеними в професійному стандарті «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (наказ МОН України від 29.08.2024 №1225), оскільки професійного стандарту для асистентів учителів наразі не розроблено.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма тематичного спецкурсу підвищення кваліфікації асистентів учителів закладів загальної середньої освіти, які забезпечують реалізацію Державного стандарту базової середньої освіти в другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання) у 2025/26 навчальному році, розроблена на основі Типової програми підвищення кваліфікації асистентів учителів закладів загальної середньої освіти. **Актуальність** навчальної програми тематичного спецкурсу обумовлена тим, що в умовах розбудови системи освіти на засадах концепції «Нова українська школа», упровадження Державного стандарту базової середньої освіти пріоритетності набувають питання забезпечення рівних можливостей для отримання якісної освіти всіма здобувачами базової середньої освіти, створення в закладах освіти безпечного, безбар'єрного, інклюзивного освітнього середовища для організації інклюзивного навчання. Відповідно, актуалізується потреба в підвищенні компетентності педагогічних працівників, здатних організувати освітній процес із урахуванням індивідуальних труднощів, потреб і можливостей здобувачів освіти, здійснювати їх супровід і надавати підтримку учням з ООП, зокрема на II циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання) на засадах партнерства з усіма учасниками освітнього процесу.

Навчальну програму тематичного спецкурсу розроблено з урахуванням державної політики у сфері базової середньої освіти, вимог чинного законодавства та нормативних документів щодо інклюзивного навчання: законів України «Про охорону дитинства», «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», постанов Кабінету Міністрів України: від 14 грудня 2016 року № 988-р «Про затвердження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року», від 30 вересня 2020 року №898 «Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти», від 21 серпня 2019 року № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників», від 25 вересня 2025 р. № 1201 “Про внесення змін до пункту 4 Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти “Нова українська школа”, розпорядження Кабінету Міністрів України від 7 червня 2024 року № 527-р «Про схвалення Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації на 2024-2026 роки», наказу Міністерства освіти і науки України від 29 серпня 2024 року № 1225 «Про затвердження професійного стандарту “Вчитель закладу загальної середньої освіти”», інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність асистента вчителя.

Обсяг: 30 годин (1 кредит).

Матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу:

- для дистанційного навчання: комп'ютерна техніка та програмне забезпечення для проведення онлайн-занять, доступ до швидкісного інтернету, сайт дистанційної освіти Харківської академії неперервної освіти, навчальні матеріали.

Очікувані результати охоплюють

Знання й розуміння:

- сучасних тенденцій розвитку освіти згідно з концепцією НУШ, Національною стратегією розвитку інклюзивного навчання, Національною стратегією зі створення безбар'єрного простору в Україні;
- нормативно-правових основ, законодавчих актів у сфері базової середньої освіти, з питань організації та здійснення інклюзивного навчання;
- вимог законодавства щодо організації освітнього процесу в другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання), надання додаткової підтримки здобувачам освіти з ООП;
- змісту Державного стандарту базової середньої освіти, вимог до обов'язкових результатів навчання учнів і рівнів сформованості їхніх компетентностей (відповідно до освітньої галузі);
- компонентів освітньої безбар'єрності, ролі асистента вчителя в її забезпеченні;
- методів підтримки учнів з ООП в освітньому процесі;
- можливостей використання формульовального оцінювання в роботі асистента вчителя зі здобувачами освіти з ООП;
- основ педагогіки партнерства як підґрунтя професійної взаємодії учасників освітнього процесу (зокрема – учасників Команди супроводу), напрямів співпраці асистента вчителя з учнями, їх батьками, педагогами та іншими фахівцями;
- змісту, можливостей та переваг основних моделей спільного викладання;
- сучасних форм здійснення професійної підтримки асистента вчителя.

Уміння:

- здійснювати професійну педагогічну діяльність відповідно до вимог законодавства, на засадах сучасних підходів до навчання НУШ, концептуальних положень Державного стандарту базової середньої освіти, зокрема - в умовах дистанційного та змішаного навчання;
- співпрацювати з учасниками Команди супроводу на засадах педагогіки партнерства, виконувати визначені для асистента вчителя функції в складі Команди супроводу;
- брати участь в розробленні індивідуальної освітньої траєкторії (індивідуальної програми розвитку - ІПР) здобувачів освіти;
- застосовувати моделі спільного викладання;
- застосовувати в роботі принципи універсального дизайну в освіті, за погодженням з вчителями та відповідно до ІПР учнів з ООП, забезпечувати додаткову підтримку, зокрема шляхом використання необхідних дитині додаткових та допоміжних засобів для навчання, здійснення необхідних

адаптацій та/або модифікації навчального середовища, підходів, дидактичних матеріалів тощо;

- застосовувати в роботі з учнями з ООП методи формувального оцінювання для розвитку їх критичного мислення, адекватної самооцінки; створювати умови для успішності учнів;
- здійснювати педагогічне спостереження за діяльністю й розвитком учнів з ООП;
- використовувати цифрові інструменти та ресурси, зокрема в умовах дистанційного формату навчання;
- визначати рівень сформованості власних компетентностей щодо впровадження Державного стандарту на рівні базової середньої освіти; визначати труднощі в своїй професійній педагогічній діяльності, планувати власний професійний розвиток.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- готовність до реалізації сучасних цілей освіти;
- здатність працювати в команді на засадах педагогіки партнерства;
- професійна мобільність і гнучкість;
- готовність надавати підтримку відповідно до потреб, індивідуальної освітньої траєкторії (ІПР) здобувачів освіти, з урахуванням їх сильних сторін, індивідуальних можливостей, інтересів та прагнень;
- здійснення професійної діяльності в найкращих інтересах учнів;
- усвідомлення необхідності постійного професійного розвитку;
- мотивація до навчання впродовж життя в професійній сфері.

Компетентності:

- *Компетентність педагогічного партнерства* (здатність до взаємодії з учасниками освітнього процесу на засадах партнерства, працювати в команді для надання додаткової підтримки особам з ООП).
- *Інклюзивна компетентність* (здатність створювати умови для функціонування інклюзивного освітнього середовища, здійснювати педагогічну підтримку осіб з ООП).
- *Здатність до навчання впродовж життя* (здатність здійснювати власний професійний розвиток, отримувати підтримку від колег, визначати потреби особистого професійного розвитку).

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
до навчальної програми тематичного спецкурсу підвищення кваліфікації асистентів
учителів закладів загальної середньої освіти, які забезпечують реалізацію
Державного стандарту базової середньої освіти в другому циклі базової середньої освіти
(базове предметне навчання) у 2025/26 навчальному році

№ з/п	Тема	теоретична частина: лекція теоретичного конструювання	практична частина : інтерактивна лекція / тренінгове заняття	самостійна робота	Разом
Модуль 1. Організаційно-рефлексивний					
1.1	Особливості організації навчання асистентів учителів, які забезпечують реалізацію ДСБСО в другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання) у 2025/26 навчальному році	1			1
1.2	Підсумкове тестування. Рефлексія		1		1
	Усього годин за модулем	1	1		2
Модуль 2. Основи організації інклюзивного навчання в базовій середній освіті					
2.1	Організація інклюзивного навчання на рівні базової середньої освіти	2			2
2.2	Загальношкільний підхід до інклюзивності та безбар'єрності	1	1		2
2.3	Діяльність команди психолого-педагогічного супроводу		2		2
2.4	Участь та роль асистента вчителя в організації навчальної діяльності		2		2
	Усього годин за модулем	3	5		8
Модуль 3. Партнерство та створення інклюзивного освітнього середовища					
3.1	Практика спільного викладання	1	1		2
3.2	Інструменти й ресурси для асистента вчителя		2		2
3.3	Наставництво та професійна підтримка асистентів учителів	1			1
	Усього годин за модулем	2	3		5
Модуль 4. Практичний					
4.1	Самостійне виконання практико-орієнтованих завдань			15	15
	Усього годин за модулем			15	15
	Разом годин за навчальною програмою тематичного спецкурсу	6	9	15	30

Нормативно-правові документи

1. Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>
2. Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр : постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 № 545 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF#Text>
3. Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 15.09.2021 № 957. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-п#Text>
4. Про внесення змін до Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 29.05.2025 № 787. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0787729-25#Text>
5. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
6. Про охорону дитинства : Закон України від 26.04.2001 № 2402-III : станом на 06.07.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>
7. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
8. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р. (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>
9. Про схвалення Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.04.2021 № 366-р. (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text>
10. Про схвалення Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.06.2024 № 527-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/527-2024-%D1%80#Text>

Література

1. Оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами / методичні рекомендації / укладачі : Н. Софій, О. Стягунова, О. Федоренко. Київ, УІРО, 2024, 40 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/inkluzyvne-navchannya/2024/07/29/Otsinyuvannya.navch.dosyahn.uchniv.z.OOP-metodrekomentatsiyi-2024.pdf>
2. Про методичні рекомендації : лист Міністерства освіти і науки України від 04.09.2024 № 6/688-24. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-metodychni-rekomendatsii>
3. Семеніхіна О., Друшляк М. Типологія цифрових технологій інклюзивного освітнього простору. Фізико-математична освіта, 2022. Том 35. № 3 С.65-70. URL: <https://doi.org/10.31110/2413-1571-2022-035-3-009>
4. Соболева Н. Методичні рекомендації щодо організації практичної роботи зі здобувачами освіти з інтелектуальними труднощами в умовах інклюзивного навчання, спрямовані на допомогу педагогічним працівникам команд супроводу осіб з особливими освітніми потребами закладів дошкільної та загальної середньої освіти. УІРО, 2024, 24 с. URL: <https://uied.org.ua/2024/09/12246/>
5. Цифровий учитель : путівник для професійного зростання / укладачі : Ю. Ковальчук, І. Круть, О. Федоренко. Київ : ЮНЕСКО, 2024, 88 с. URL: https://osvita.ua/doc/files/news/933/93338/czyfrovyj_uchytel_putivnyk_dlya_profesij.pdf
6. Шевчук Л., Заплотинська О., Дроздик Л., Войцеховська І. Впроваджуємо інклюзію в закладі освіти. Методичний посібник. Державна служба якості освіти України, 2023, 86 с. URL: https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2023/09/Inclusion_zaklad_osvity_SOE-SURGe_2023.pdf
7. Щодо асистента учня (дитини) в закладах освіти : лист Міністерства освіти і науки України від 19.08.2022 № 1/9540-22. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/87375/

8. Щодо забезпечення освіти осіб з особливими освітніми потребами : лист Міністерства освіти і науки України від 15.06.2022 № 1/6435-22. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MUS37172>
9. Про організацію освітнього процесу осіб з особливими освітніми потребами в закладах загальної середньої освіти у 2025/2026 навчальному році : лист міністерства освіти і науки України від 26.08.2025 № 1/17666-25. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/osvita-2/inklyuzivne-navchannya/dlya-fakhivtsiv/metodichni-rekomendatsii-2/list-mon-26082025-117666-25-rekomendaciyi.pdf>

Електронні ресурси

1. Державний стандарт базової середньої освіти. Відповіді на поширені запитання щодо Державного стандарту базової середньої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti>
2. Розмова про безбар'єрність. URL: <http://bf.gov.ua/>
3. Універсальний дизайн в освітньому процесі. Відеоурок. URL: <https://surl.lt/zqkksy>

Інформаційні сторінки

1. <https://mon.gov.ua/ua> – Міністерство освіти і науки України
2. <https://mon.gov.ua/osvita-2/inklyuzivne-navchannya/dlya-fakhivtsiv/metodichni-rekomendatsii-2> - Міністерство освіти і науки України. Інклюзивне навчання. Методичні рекомендації
3. <https://nus.org.ua/> – сайт «Нова українська школа»